

УДК 330.4

Селіверстова А.В.¹, Мізерна О.Л.²

¹ студ. гр. ФЕУ-618 НУ «Запорізька політехніка»

² старш. викл. НУ «Запорізька політехніка»

ВИКОРИСТАННЯ ДВОЇСТИХ ОЦІНОК ДЛЯ ОБҐРУНТУВАННЯ ЦІН НА РЕСУРСИ І ПРОДУКЦІЮ

Розглянемо модель виробничої системи з погляду цінності наявних у підприємства ресурсів. Ресурси, які в оптимальному плані не використовуються повністю, не має сенсу нарощувати навіть при порівняно невеликих витратах на збільшення їх запасів, тому говорять, що вони мають для виробничої системи низьку цінність. Найбільшу цінність матимуть ті ресурси, які повністю витрачаються в оптимальному плані і тому обмежують

випуск продукції, а, отже, і дохід; на збільшення запасу цих ресурсів підприємство згідно нести значні витрати. У зв'язку з цим можна вважати, що кожен вид ресурсу має певну «тіньову ціну», яка визначає цінність відповідного ресурсу для підприємства з погляду доходу від реалізації продукції, що випускається і залежить від наявного запасу цього ресурсу і потреби в ньому для випуску продукції. Оптимальному стану виробничої системи відповідає вектор оптимальних тіньових цін наявного запасу ресурсів. Оптимальні тіньові ціни називають об'єктивно зумовленими оцінками, або оптимальними двоїстими оцінками ресурсів.

Для визначення оптимальних двоїстих оцінок ресурсів (оптимальних оцінок) складається задача лінійного програмування, двоїста до вихідної. Змінні двоїстої задачі і є двоїстими оцінками, або тіньовими цінами.

Припустимо, що з певних причин підприємство відмовляється від виробництва даної продукції і вирішує продати свої ресурси іншій організації. Виникає проблема встановлення об'єктивно обумовлених цін на ці ресурси. Якщо ціни будуть позначати змінні двоїстої задачі, то цільова функція буде виражати інтереси фірми, що купує ресурси (найменша вартість ресурсів), а функціональні обмеження – інтереси підприємства. Підприємство не стане продавати ресурси, якщо прибуток від цього продажу буде менше прибутку від реалізації продукції, виробленої за допомогою цих ресурсів.

Отже, економічний сенс двоїстості такий: план виробництва і набір оцінок ресурсів виявляються оптимальними тоді і тільки тоді, коли прибуток від реалізації продукції, визначений при відомих заздалегідь цінах продукції, дорівнює витратам на ресурси по «внутрішнім» цінам ресурсів; оцінки виступають як інструмент збалансування витрат і результатів; оцінки виступають як міра дефіцитності ресурсів і продукції; ефективність випуску продукції.